

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΜΑΣ

ΤΟΥ ΖΑΝ ΜΑΝΤΕΛΙΝ

## — ΤΗΝ ΩΡΑ ΠΟΥ ΠΕΦΤΕΙ ΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ... —

Κάθε βράδυ, διαν κλείνουν ξεινή ή πόρτες και δεν άκουνταν μέσα στο σκοτάδι πειά τίποτε άλλο όταν το παράπονο τῶν δρῶν πού χτυπούν ψηλά στο κωδωνοστάσιο τῆς ἔκκλησιας, οι δύο γέροι κάθονται δένας ἀπέναντι στὸν ἄλλον κοντά στὸ τζάνι. Καὶ ἔτει ἐνώ τὰ γένια κέρδα τους ἀνάβατον τὸ ένα τὸ ἄλλο, μέσα στὸ μελιχόδο φῶς ποὺ οιχνωνεῖ η φλόγες, κατατίνονται στὸ πρόσωπο, χωρὶς νάχουν πειά τίποτε νά πούν γιατὶ διὰ τὰ εἰλάτα ἔξηντα δόλωτηροι χρόνια τώρα...

Καὶ απόταρωνταν έτσι ἔτει, καὶ μόνο κάποτε-κάποτε διακόπτουν τὴν νικηφορικὴν ἡσυχία, γιὰ νὰ φυθούσιν :

— Λίζα...

— Μάρκο...

Αὐτὸν μόναχος ξεινὸν νά πούν, μὰ εἶνε ἀφετοῦ. Γιατὶ αὐτὰ τὰ δύο ὄντα κλείνουν μέσα τους δύο ὅλοληρες ζωές ποὺ ξεινούν σιεζεὶ γάπτα.

Καὶ νά τι σημαίνει αὐτό :

\*\*\*

Ήταν ἑνα ὑγρὸ πρωνύμον τοῦ Ἀποιλῆ. Ὁ Μάρκος ποὺ ήταν τότε εἰσιτοῦ χρόνων καὶ εἶχε ἄρθρον ἵσανθε μαλιά, ἐπήγε στὸ σπίτι τοῦ μπαρόποτε Ζερού, τοῦ πατέρα τῆς Λίζας, καὶ τοῦ εἴτε :

— Αγαπά τὴ Λίζα... Δώσω μου την νά τὴν κάνω γυναῖκα μου.

Καὶ ὁ μπάροπτε Ζερού τοῦ τὴν ἔδωσε... Καὶ σὲ λίγες μέρες ἔγινε ὁ γάμος τους.

— Οι επεινές ή μαρωνής πειά κωδωνοστούσιες τοῦ γάμου!... Ή Λίζα ήταν ντυμένη στὰ ἄσπρα... Καὶ ἔπειτα τὸ γαμήλιο τραπέζι ποὺ δὲν μπροστεῖς νά γίνεται καλύτερο καὶ ὁ μπάροπτε Ζάχ, ποὺ κόρενε, σὰν νά εἶχε ἵσανθετε ἵσαρνα, τὸν χροδὸς τοῦ παρόποτε του. Ὁ Θεός ἀς τὸν μακαρίσιο, τὸ συγγορεμένο... Καὶ ἔπειτα ἔπειτα η νικήτα... ἔπειτα...

— Α, ήσαν ώμοφες μέρες ἔπεινες...

\*\*\*

Ναὶ, ναὶ. Θυμάται ἀδόμα τῷρα ή Λίζα μαρόποτε στὴ φοιτὴ τὸ προϊόν ἔστιν πού, κατακόκκινη, εἶχε φυθούσι στὸ αὐτὸν τοῦ Μάρκον πώς σὲ λίγο θὰ γίνονται μητέρα... Καὶ μητράτης ἐπίσης τὸ φιλί ποὺ τῆς ἔδωσε τότε δέ Μάρκος, γεμάτος γαρά. Καὶ τὰ μαστιμένα, τὰ χαρούμενα λόγια τοῦ μπαρόποτε Ζάχ, ποὺ διὰ τὰβλετε καὶ διὰ τὰ καταλιθιανέ :

— Αίντε, η δώρα ή καλή, παιδιά μου, η δῶμα ή καλή...

Τὸ πρώτο τους παιδί τὸ ἔγγαλαν Γενεβένει. Ήταν κοριτσάκι.., ἔπειτα, τὸ δεύτερο. Παύλο... Πέρασαν ώμοφες μέρες ἀπόμα...

— Ετοι δὲν εἶνε, Μάρκο... φωτάει η Λίζα, καθὼς τὰ ύμιατα αὖτα...

— Επειτα τὰ παιδιά πήγαν στὸ σχολείο... Καὶ ἔπειτα, μὰ μέρα, η Γενεβένει ἔψινε ἀτ' τὸ σπίτι, ἀκούμπομένη στὸ μπράτσο τοῦ ἀνδρώποτε πού εἶχε ἀγάπηστο. Ο Μάρκος καὶ η Λίζα είχαν ἀρχίσει πειά νά γεννώνε. Οι νέοι είχαν τῷρα τὴ σειρά. Ὁ μάρκος Παύλος ήταν μόλις ἔξι χρόνων τότε...

\*\*\*

— Επειτα, ένι βράδυ, τὴν δώρα ποὺ ἔπειτε τὸ σποτάδι, ἐνώ η Λίζα ἀναβεὶ τὴ λάπτια, κάπιοις κτύπησε φοιβούμενά την πόρτα.

— Ήταν η Γενεβένει. Ἐπειτα στὸν ἀγκαλιά τῆς μητράς της καὶ ἀρχίσει τὸ ἀναβούλλητη :

— Τὸν ἀπιο... Μὲ ἀσφορε... ἔψυνε...

\*\*\*

— Επειτα, σγάγ-σγάγ, ἀφρος ἐπάνω στὸ κρεβάτιο ἔνει μαρόποτε καὶ η Λίζα, κρατούσας τὴ λάπτια φράλη, είδε νά ξεπούληται ἀτ' αὐτὸν τὴν ὄμοιος μορφήν ἐνός μωρού, ποὺ λαγουσούσταν μὲ τὸ καμπυλὲ χιμένο στὸ προσωπάκι του. Ἡ τὸν τὸ ἔγγονά τους.

\*\*\*

— Ζαννίνα τὴν βγάλλωμε... ἐψιθνίσεις ή νεαρή γυναῖκα, ξεγνόντας τὴ θλίψη της, μόλις ἀντίχειος τὸ ἀδύο ἔστιν χαμόγελο.

— Η γαγά τὸ φύλακας καὶ είτε:

— Θὰ τὸ μεγαλώσουμε μαζί, ζννοια σου...

\*\*\*

— Ή Γενεβένει ἔψινε πρώτη γιὰ τὸ μακρινό ταξίδιο τοῦ θανάτου. Ή ἐγκατάλειψης τοῦ συζύγου της τὴν ἐσόστωτη μέσα σὲ λίγο διάστημα. Καὶ στὸ τέλος πέθανε μάς μέρος ποὺ δὲ σπεννες φυσιστεῖς ἀγύρω, κάνοντας νά πλαταγίσουν τὰ μαύρα πέτλα, ποὺ στόλιζαν τὸ νεκροχορέββατο της.

— Πέρασαν χρόνια ἀκόμα... Ὁ Παύλος πού

είχε μεγαλώσει στὸ διάστημα αὐτό, ἔψυγε μιὰ μέρα μὲ τραγούδια, γιὰ νά καταταχθῇ στὸ στρατό...

Τώρα δὲ φτωχὸς κομπόταν ἔσει κάτω, στὸ ξένο χῶμα, μὲ μιὰ μεγάλη κόκκινη τρόπα στὸ μέτωπο. Σκοτώθηκε στὸ μεγάλο πόλεμο...

Κι' ὅταν οι δύο γέροι κατέτασαν τὴ φωτογραφία του, ποὺ είναι κρεμαμένη ἔσει ἐπάνω ἀπὸ τὸ τζάνι, γιατὶ τὰ κέρδα τους σφίγγονται δυνατώτερος καὶ οι λιγμοὶ τοὺς πνίγουν, γιατὶ αναβιμούνται καὶ τὰ δύο παιδιά τους, ποὺ δὲν ήτανχούσαν πειά στὴ ζωὴ...

— Εμείς διώκομε ἡ Ζαννίνα, ή μικρή η Ζαννίνα, της ἔγγονη.

— Ήταν η ἀγάπη τοῦ ήλιου μεσός στὸ σπίτι, η εὐθύνη αὐτή καὶ πεταχτή μικρούλα. Οι γέροι είλατρεναν τὶς τρέλες της, τὰ παιχνίδια της.

Κάθε πρωὶ, ὅταν έκπληκτης ήταν τὸ ζερόκοσμο μετανάστης της Ζερού, τὴν δέλεπε νά πηγάνην σκοτώντας τὸ δίσκο μὲ τὸ γάλα καὶ τὸ ζεστό καὶ μὲ τὶς φρυγανίες. Πήγαντας σουφρόντας τὰ κεῖλα της, φυσάντας χαροπούμενά τὸ φιλιτζάνι, μὲ μικρά-μικρά βήματα, ἀπὸ φόδο μήπως οίτη τίποτε κατέβει...

— Πάφε, πατού... τοῦ ἔλεγε.

Μά έποι πρωὶ τοῦ ήλιου μεσός στὸ σπίτι, περίμενε τὸ σπουργάτικο τον τὰ τοῦ πάπα τὸ πρωνῦν τον γάλα. Καὶ ὅταν σηκώθηκε, είδε τὴ γυναίκα τον νά στέκη μὲ τὰ χέρια δεμένα ἐμπόρος στὸ κρεβάτι, δύο πειάτανε ή μικροί ἔγγονοί της, μὲ τὰ μάγουλα της φλογισμένα ἀπὸ τὸν πύρο...

Καὶ οι δύο μαζὶ τὴν κόπτασαν μὲ ἀγώνια τὴ στιγμὴ ἔσεινη καὶ ἡννιώσαν τότε πάπα καὶ αὐτὴ ἀκόμη θήτω τὸν γάλα της πανύπατας της εὐτίχιας τους, ζωνικά τὰ κεφάλια τοὺς ἀρχίσαν νά κουνιώντας καὶ τὴ τρεμούλα αὐτὴ τοῦ κεφαλιού δὲν τοὺς ἀφίησε πειά ἀπὸ τότε...

— Πέφασαν μερικὲς μέρες ἀκόμα... Καὶ διάλειταν νά φερνήται πάροπό της πανύπατας, πανύπατας μαζὶ τοῦ τόφρετο τῆς πανύπατας, πανύπατας της εὐτίχιας τους, ζωνικά τὰ κεφάλια τοὺς ἀρχίσαν νά κουνιώντας καὶ τὴ τρεμούλα αὐτὴ τοῦ κεφαλιού δὲν τούς ἀφίησε πειά...

— Ελα, πάμε, Λίζα...

— Εκείνη δὲν φωτίσει καθόλου ποὺ πρόκειται νά πάνε. Τὸ ζέρο καλά, ποὺ καλά η φτωχὴ γηρούλα πού θὰ πάνε... Καὶ φρύγον, εἶνος λιγάκα ποὺ σκυρτός δὲτ ἔσεινην, ζωνιπάταντας στὸ μπαστόν του καὶ πατέλλον τοῦ κατέλλειναν τὰ κατακένενα βήματα.

— Ο δρόμος τοὺς φέρνει ποὺ πέρα τὴν κατοικία τὸν νεκρόν, μὲ τὸν ψηλούν της πράσινους τοίχους καὶ τὴν καγγελωτὴ της πόρτα, ποὺ τὴν φιλάνε απὸ πάνω τὰ καταράσσα.

Οι τάφοι είναι ἀνοιγμένοι χωρίς καμιαὶ τάξι καὶ μόλις τοὺς βλέπει δὲ οἱ ήλιοι. Μᾶς ἀπέραντη γαλήνη είνε χιμένη ἐπάνω τοὺς καὶ μέσα στὸν ἀπέραντη σηγή, δὲν ἀσύνετα τίποτε ἀλλὰ ἀπὸ τὰ γοργά πετασίσματα τὸν ποντικόν. Κάθε μέρα, ἔπειτα δὲν βρέχει δινάτα ή δὲν ξελιάσει έξο τοὺς ἀνθρώπους τὸ κρόνο, ο Μάρκος καὶ η Λίζα τηγανίσαν αὐτὸν μαζὶ καὶ οι δύο τοὺς, γιὰ νά κρατιστούν σιντροφιαὶ αὐτῶν ποὺ έχουν φύγει...

Κάθονται σὲ μιὰ πέτρα καὶ συλλογίζονται τὸν Παύλο τὸν κείτε-την μαρόποτε μαρόποτε. Η Λίζα πλέκει τὸ τριζό πού είχε μάρχισε γιὰ τὴ Ζαννίνα. Τόρα ἔσεινη δὲν ζῆ πειά, βέβαια, μὲ ιγναὶ ἐξασολούνται νά τὸ πλέκει πούτσο. Καὶ θύ τὸ πλέκει ποὺλ ἀσθέα, γιατὶ τὸ πλέκει δὲν προχωρεῖ, τὸ έμπαστόν κάθε τόσο τὰ δάρσος ποὺ κάνονταν τὰ μάτια της μη μὲ βλέποντα καταράσσειν...

Τὸ βράδυ γυρίζουν στὸ σπίτι τους, χωρὶς νά βλέπουνται, γιατὶ τὸ νεκροταφεῖο δὲν ἀπέρει ποὺ καὶ στὸ σπίτι δὲν ὑπάρχει κανέτι γιὰ νά τοις περιμένει...

— Η Λίζα αὐτίνει μιὰ μέρα νά της φύγη τὸ τριζό ατ' τὰ κέρδα, φυτωκίζοντας :

— Θεέ μου... Δὲν βλέπω πειά...

Καὶ τὴν ἀλλή μέρα δὲν σηκώνεται πειά ἀπὸ τὸ κρεβάτι της. Ο γιατρὸς ποὺ πήγε νά την δημιουργεῖ...

— Καλάνη ἀντάμωσι. Μάρκο... φυτωκίζει στὸν ἄνδρα της, ποὺ τὴν κατέτασε μὲ ἀγονία. Θά τους ζαναδόται σὲ λίγο ώλους τοὺς δικούς μας... Θά τους πῶ πά τὼς θάλαθος καὶ σὺ σὲ λίγο...

— Καὶ σιδύνει καὶ αὐτὴ σὰν ποντάλα...

— Ο Μάρκος ἀπόλουνται τὸ νεκροχόρεββατο καὶ ποὺ πιὸ οκνητός ἀπὸ πάριν. Τὸ νεκροταφεῖο εί-



